

Merkez Ülke Milliyetçiliği ile Çevre Ülke Milliyetçiliği Arasındaki Fark

İçeriği Yazan: [Asım US](#) [1] Zaman: Cts, 27/03/2010 - 17:39

Arkaik dönemden başlayarak şöyle insanlığın hareketlerinin kronolojik bir tahlilini yaptığınızda hep iki sınıf görürsünüz: Ezen ve ezilen. Bu ezen ve ezilen, zaman içersinde isim, mekân değiştirmiş; ancak genel nitelikleri itibariyle ezen ve ezilen hiç değişmemiş.

Tarihin gelişim süreci üzerine, ünlü bir tarihçi, çevre-merkez paradigmasını oluşturup, tarihi olaylara, henüz 70 yılı yazında yeniden bir bakıyor. Tarihi, resmi ideolojiden kurtarıp, diyalektik bir zemine oturtmayı başarıyor. Daha sonra ünlü tarihçi Prof. William McNeill da bu görüşün haklılığını kabul edecek ve yazdığı Dünya Tarihi adlı eseri, bu görüş çerçevesinde yeniden düzenleyecektir.

Tarih bilimi içersinde çıkan bu merkez-çevre paradigmasının en çok etkilediği iki bilim herhalde siyaset ve iktisat olmuştur (İktisadın “Politik İktisat” dalı yahut İktisadi Düşünce Kuramları).

Emperyalizm, 19. yüzyıla ait bir kavram; fakat bunun öncesinde de, yapısal ve özsel olarak aynı, fakat şekilsel olarak farklı olan, emperyalizm faaliyetlerini görmekteyiz.

Aslında yayılcılık, kolonicilik, sömürgecilik, emperyalizm ve küreselleşme, öz itibarıyla hep aynı yapıya işaret eder. Temel özellikleri aynıdır. Sadece güncellenmiş, genel-geçer konjonktüre endeksle yenilenmiş görüşlerdir.

Peki, sizce, emperyalistler de, durup dururken “yahu canımız sıkılıyor, haydi gidip biraz yayılalım, diğer milletlerin kaynaklarına el koyalım, sömürelim onları” diyerek mi çıkardılar emperyalizmi?

Emperyalist anlayış da, devrine göre bir reformdur; çünkü o dönemdeki sömürgeci anlayışa yeni bir perspektif getirmiştir. Özellikle tarihçiler, sanayi kapitalizmi öncesinde de emperyalizm olduğunu ileri sürerler, ancak bu tarihsel paradigmanın bakış açısından ileri gelen bir yaklaşımdır. Çünkü aslında emperyalizm, emperyal ülkenin, sömürgeleştirilen ülkenin kaynaklarına ekonomik ve askeri yolla el koyma, ardından bu sömürgeleştirilen ülkeyi, emperyal ülkenin alıcı sömürge ülkenin satıcı olduğu bir hammadde pazarı ve ardından, emperyal ülkenin üretici ve satıcı, sömürge ülkenin alıcı olduğu bir nihai mal pazarına dönüştürmeyi içerir. Öteki türlü bir yayılcılık ise, emperyalizmden ziyade, diğer başka sebeplere dayandırılabilir bir yayılma sürecinden öteye geçmez.

Yukarıda anladığımız anlamda emperyalizmin fikir babalarından biri ise, P.Leroy-Beaulieu'dur. Özellikle 1873 yılında baş gösteren büyük finansal krizin ardından, ortaya çıkmaya başlayan ve siyasi devrim, bilim devrimi ve bu ikisinin çocuğu olan ekonomik devrimin tüm özelliklerini taşıyan ve daha ucuz girdi elde etmek amacını güden bu görüşe mensup Beaulieu'nün demesi odur ki: *“Dünya üzerinde gelişmemiş ancak çok zengin kaynakların üzerinde yaşayan topluluklar vardır. Bu topluluklara akla gelebilecek her türlü yolla nüfuz edip onların modernleşmesini sağlamak ise, modern ülkelerin hem görevi hem de meşru hakkıdır.”*

Bu çerçeveden baktığımızda emperyalizmin yapısını, amacını ve gelişimini daha iyi tahlil edebileceğimizi düşünüyorum. Bu anlayış da, milliyetçiliğin en alt seviyesi olan ulusalcılıktan sapmış, “sosyal Darwinizm”le birleşerek, Batı Avrupa ülkelerini, şovenizme hatta ırkçılığa kadar götürmüştür. Bu emperyalist bir milliyetçilik tarzıdır ve merkez ülkelere hastır.

Çevre ülkelerdeki milliyetçilik akımını ise, genel olarak, Batı'dan bir tehdit olarak gelen bu emperyalizme bir karşı duruş olarak gözükmektedir. Gandi'nin ulusalcı hareketi, İngiliz mallarını almamayı, onlar gibi giyinmemeyi içeren bir pasif direniş hareketi olarak göze çarpar; ancak bu direnişte en çok göze çarpan unsur, bir Hint milleti ve bu millete mensup olunmasını, emperyalistlerin gözüne sokacak şekilde, milli değerlerine sarılarak gerçekleştirilmesidir.

Tıpkı Atatürk'ün ulusalcılığı da bu tip bir yapılanmayı içermektedir. Bu özellikleriyle, çevre ülkelerdeki milliyetçi akımlar, merkez ülkelerin aksine “anti-emperyalist” bir tutum sergilemektedir.

Tabii ki emperyalizme daha başka karşı tepkiler de doğmuştur bu süreç içerisinde, ancak şu anda bu akımlar konumuz harici olduğu için değinmemekteyim.

Özetle, ideolojiler üstü ve çıkarlar düzleminde baktığımızda, merkez ve çevre ülkelerde görülen milliyetçi akımların, pro-emperyalist ve anti-emperyalist şekilde ayrıldığını, bir tarafın saldırgan ve yayılcı öteki tarafın ise savunmacı ve

bütünleştirici bir özelliği olduğunu, bir tarafın o emperyalist ülkelerin şirketlerine, çevre ülkenin ise o ülkenin bütün halkına hizmet edecek şekilde geliştiklerini gözlemlemek mümkündür.

Bu sağlıklı analizi yapabilmek ise ancak, kişisel ideolojilerimizi yahut mensubu bulunduğumuz öğretileri bir süreliğine askıya alıp, objektif bir şekilde, tarihin diyalektiğini anlayabilmek ve her türlü akımın, hangi şartlarda ve neden oluştuğunu ve bu öğretilere hangi paradigmaların ya da bilimsel araştırma programlarının, ne şekilde hizmet ettiğinin anlaşılabilmesi ile mümkün olabilecektir.

Asım US

iletisim@PolitikaDergisi.com

Yorumlar

Kaynak URL (19/04/2024 - 04:52 tarihinde yazdırıldı):

<https://www.politikadergisi.com/okur-makale/merkez-ulke-milliyetciligi-ile-cevre-ulke-milliyetciligi-arasindaki-fark>

Bağlantılar:

[1] <https://www.politikadergisi.com/pd-uye/asim-us>